

Posudek na práci bc. Michala Mareše „Diverzifikace v rámci evropského exportního směru jako základ energetické bezpečnosti Ruské federace“

Vypracoval: Mgr. Karel Svoboda

Michal Mareš se ve své práci zaměřil na téma, které je v současné době velmi populární, tedy na problematiku energetické bezpečnosti. Ačkoli by se tak mohlo zdát, že již k ní není, co dodat, opak je pravdou. Skutečně vědeckých prací, na rozdíl od publicistických, lze nalézt již výrazně méně. Pozitivem předkládané práce je, že náleží do kategorie vědeckých. Přínosem je jistě i nejen slušný pramenný základ, ale i podpoření závěrů rozhovory s některými aktéry analyzovaných událostí.

Z tohoto pohledu je nutné ocenit, že se diplomant pokusil nejen o deskripci ruského energetického sektoru, popřípadě pouze vztahu s Evropskou unií, ale představuje i jistou konceptualizaci celé problematiky. Zcela logicky dělí problematiku energetické bezpečnosti na působení na dovozce a vývozce, nezapomíná ani na tranzitní země, které zvláště pro Ruskou federaci hrají důležitou roli. Právě ke konceptualizaci nicméně směřuje první výtka, respektive námět. Bylo by vhodné koncept, který až příliš působí jako platný pro postsovětský prostor, podrobit aplikaci i na jinou oblast, a tím jej případně podpořit, popřípadě vyvrátit. Autor by pak nemusel užívat kondicionálu „by případné nepokoje mohly způsobit“ (str. 20) výpadky v dodávkách ropy a následné otřesy cen na světových trzích. Taková situace je již dnes běžná, zejména v případě útoků na nigerijskou infrastrukturu.

Samotná argumentační část je rozdělena na ropný a plynárenský sektor. To sice poněkud pomíjí otázky spojené s elektrickou energií, na druhou stranu její vývoz není v současné době aktuální, pro Rusko tedy nehraje, v evropském směru žádnou roli. Takové rozdělení lze tedy přijmout. Autor se tak zabývá otázkami spojenými s produkcí a přepravou obou komodit. Správně zdůrazňuje problematiku alokaci investic v předcházejících obdobích, respektive velmi často jejich absenci.

V určitých fázích je ale argumentace lehce nepřesvědčivá, zasloužila by si hlubší propracování, respektive podložení konkrétním případem, který by jasně ukázal na problém i čtenáři neznalému situace. Taková argumentace se objevuje například na stránce 31, kde autor mluví o tom, že „...Západní jsou společnosti nuceny přistoupit na nová pravidla znamenající pro ně nerovné podmínky v přístupu k nalezištím“. Ačkoli toto tvrzení plně odpovídá ruské realitě, bylo by vhodné přidat příklad takové změny pravidel.

Jako problematický bych viděl pojem „politický nátlak“, který je v textu hojně užíván, někdy ovšem bez návaznosti na předchozí argumentaci (str. 37, kde se mluví o politicky motivovaném vývozu na Východ, přičemž z předcházejícího textu spíše vyplývá ruská snaha nebyť závislé pouze na jednom odběrateli). Autor mluví o politickém nátlaku v souvislosti s odstavením dodávek do České republiky v roce 2008 motivovaným podpisem smlouvy o protiraketové obraně (str. 43-44), zároveň ale pojem „politický nátlak“ používá i v případě odstřížení litevských rafinerií od dodávek ropy, které spojuje se zájmem firmy Lukoil o tato zařízení (str. 42). Obejití zvláště takových států, jako je Bělorusko nebo Ukrajina, jejichž nespolehlivost jako tranzitora Rusko již několikrát pocítilo, může být také brána jako snaha zajistit bezpečnost dodávek, popřípadě snaha vyhnout se platbě poměrně vysokých poplatků. Zde by se tedy jednalo o sice brutální, nicméně snahu prosazovat zájmy ruských firem. Vzniká tak jistá nekonzistence, která je ale v literatuře poměrně obvyklá. Na druhou stranu je ale pozitivní, že se diplomant nesnaží zamlčet ostatní vysvětlení.

V práci lze nalézt i jist formální nedostatky. Zatímco gramatické či syntaktické chyby, byť se i ony vyskytují, nijak nepřesahují únosnou mez, problematické jsou odkazy pod čarou,

hlavně u internetových zdrojů. Uvedení pouze adresy je bohužel naprosto nedostatečné. Bylo by dobré je doplnit v souladu s normou (nabízí se zde norma AUC).

Pro obhajobu navrhuji tyto otázky:

1. Jak autor chápe pojem „politický nátlak“? Nemůže jít o prosazování zájmů ruských firem, zvláště když Koncepce zahraniční politiky Ruské federace mluví poměrně obsáhle o povinnosti ruských diplomatů je prosazovat?
2. Jaký je vliv současné krize? Michal Mareš mluví logicky o krátkodobých vlivech, je ale možné vystopovat nějaký zlom v dlouhodobých tendencích?
3. Jako možné ohrožení dodávek do západní Evropy je bráno posilování exportu do Číny a Asie vůbec. Jedná se však o stejná naleziště? Alespoň podle dosavadních ruských deklarácí by mělo jít o zcela jiné oblasti, ruský vývoz do Evropy by tak ohrožen být neměl.

I z pokládaných otázek a uvedených výtek je tak patrné, že předkládaná práce splňuje všechny náležitosti kladené na diplomovou práci. Obsahuje některé argumentační nedotaženosti, které ale nijak nebrání velmi kladnému hodnocení. Celkově je tedy možné práci Michala Mareše hodnotit známkou **velmi dobře, v případě úspěšné obhajoby jako výborně.**

V Praze dne 26. ledna 2010

Mgr. Karel Svoboda

